

РОЛЬ АДВОКАТА В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВОЗАХИСНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Ковальчук Олег Миколайович,

адвокат,

аспірант кафедри адміністративного та господарського права
Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

e-mail: 7olegkovalchuk@gmail.com

Адвокатура є ключовим інститутом правової системи, яка забезпечує захист прав і свобод громадян, юридичних осіб, а також інтересів держави. Правозахисна функція держави це одна з ключових складових діяльності сучасної держави. Її основна суть полягає у забезпеченні захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, що визнається і гарантується державою відповідно до Конституції України. Для ефективного виконання цієї функції необхідне належне правове забезпечення, що реалізується такими правозахисними суб'єктами як адвокати.

Роль адвоката в адміністративно-правових відносинах полягає, насамперед, у наданні кваліфікованої правової допомоги громадянам і юридичним особам. Він виступає як представник інтересів клієнта у відносинах із органами державної влади, допомагаючи уникнути зловживань владними повноваженнями та забезпечуючи дотримання принципу верховенства права. Одним із головних завдань адвоката є аналіз нормативно-правових актів, які регулюють відповідну сферу суспільних відносин, та застосування їх у конкретних правових ситуаціях. Його діяльність спрямована на попередження порушень прав клієнта, а також на відновлення порушених прав через правові механізми [1].

Участь адвоката в адміністративному судочинстві є важливою складовою його діяльності. Адміністративне судочинство регулюється Кодексом адміністративного судочинства України та передбачає розгляд спорів, пов'язаних із рішеннями, діями або бездіяльністю органів державної влади, місцевого самоврядування чи їх посадових осіб. Адвокат бере участь у підготовці позовів, зборі доказів, представництві інтересів клієнта у судових засіданнях, а також в апеляційному чи касаційному оскарженні рішень судів. Він формує правову позицію клієнта, обґрунтовує її нормами права та забезпечує процесуальну захищеність клієнта [2].

Консультативна діяльність адвоката має значний вплив на формування правосвідомості громадян. Адвокат надає правові консультації з питань адміністративного права, допомагає клієнтам розібратися в їхніх правах та обов'язках, а також оцінити перспективи адміністративних спорів. Його робота спрямована на зниження кількості конфліктних ситуацій між громадянами та органами влади, а також на забезпечення правової визначеності у суспільстві.

Адвокатура забезпечує баланс між владою та громадянами, сприяє дотриманню законності, захищає права людини та зміцнює довіру до системи правосуддя. Адвокати відіграють важливу роль у формуванні демократичного суспільства, де кожен має право на справедливий захист своїх інтересів. Участь адвокатів у адміністративно-правових відносинах є важливою складовою забезпечення законності та правопорядку в Україні.

Особливе значення роль адвоката набуває в умовах реформування правової системи України та імплементації європейських стандартів у сферу публічного права. Зміни в законодавстві, спрямовані на забезпечення прозорості діяльності державних органів, підвищення рівня правової визначеності та захисту прав людини, вимагають від адвокатів постійного вдосконалення професійних навичок. Тому робота адвоката у сфері публічних правовідносин супроводжується численними викликами. Однак професійна підготовка, досвід та відданість принципам верховенства права дозволяють адвокатам ефективно виконувати свої обов'язки, захищаючи права і свободи громадян та сприяючи розвитку правової держави [3].

Адвокати активно долучаються до процесів оскарження нормативно-правових актів, які суперечать Конституції України або міжнародним правовим нормам. Вони також виступають на захист громадських інтересів у справах, що стосуються екологічних прав, соціальних гарантій або порушень прав на доступ до публічної інформації [4].

Взаємодія органів публічної влади та адвоката підкреслює його значущу роль у захисті прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина. Тому адвокатура повинна стати однією із важливих об'єднувальних ланок між громадянським суспільством і державою. В свою чергу, така роль дасть змогу активно контролювати і стримувати державні органи від зловживань владою та посягань на громадянські права, зокрема, при здійсненні судочинства.

Економічні, соціальні та правові характеристики адвокатури надають їй можливість функціонувати як правозахисний інститут, уповноважений Конституцією України здійснювати професійно-правовий контроль за дотриманням конституційних прав і свобод людини не лише судовою, а й виконавчою та законодавчою владою. Це відбувається, зокрема, через активну участь адвоката у розробці законопроектів, що стосуються конституційних прав і свобод громадян. Адвокатура має розглядатися як конституційний суб'єкт, що гарантує доступ необмеженого кола осіб до правосуддя і є важливим елементом механізму його здійснення. Водночас вона також виступає конституційним інститутом, який забезпечує реалізацію та захист конституційних прав людини, ефективно контролюючи діяльність виконавчої та законодавчої влади у цій сфері. Саме такий підхід до адвокатури відповідає її ідеальній сутності, визначеній її конституційним статусом.

Відносини органів публічної влади й адвокатського самоврядування повинні розвиватися лише як партнерські, що передбачає відсутність підпорядкованості один одному, наявність кореспондуючих прав і обов'язків, взаємної відповідальності за порушення умов партнерської взаємодії [3]. Такий підхід до взаємодії між органами публічної влади та адвокатським самовряду-

ванням є важливою передумовою їхньої ефективної співпраці. Конструктивна взаємодія цих інституцій підтверджуватиме автономність і незалежність адвоката, а також сприятиме результативному здійсненню правозахисної функції держави.

У підсумку, адвокат є невід’ємною частиною системи адміністративно-правового забезпечення реалізації правозахисної функції держави. Його роль у цій сфері зосереджена на контролі за дотриманням органами публічної влади прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина, наданні безоплатної правової допомоги, а також вирішенні питань, пов’язаних із організацією та здійсненням адвокатської діяльності. Саме тому ефективне виконання цих завдань адвокатом сприятиме належній реалізації правозахисної функції держави.

Список використаних джерел

1. Боряк Г. Порухення професійних прав адвокатів. Як захиститись? URL: <https://unba.org.ua/publications/3847-porushennya-profesijnih-prav-advokativ-yak-zahistitis.html>.
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>.
3. Вільчик Т. Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України: дис. ... докт. юрид. наук... URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/10874>.
4. Дроздов О. Гарантії адвокатської діяльності в контексті міжнародних стандартів або «больові точки» сьогодення Адвокатури України. Тези доповіді на міжнародній конференції: «Адвокатура – інститут збереження демократії і гарантія прав людини», яка відбулася у м. Києві 30 серпня 2018 року. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/news/publikacii/Dopovid_Drozдов_30082018.pdf.